

Második díjazott

FÜLÖP VIKTOR
iskolateremtő, ihletett balettművésze
MAGYAR ÖRÖKSÉG

Az örök mandarin

FÜLÖP VIKTOR balett-művész tengermélye*

A vízvezeték-szerelő, aki a Kossuth-díjas Kiváló Művészt, a Finn Fehér Rózsa lovagrend tagját, minden idők legnagyobb magyar balett-művészt mustrálgatta, hogy vajon mit akarhat, netán gúnyt űz belőle; de nem. A római arcél picikét rándult, és csak annyit mondott, ide nekem a tábori csősatut, a menetvágót, és bele fogok tanulni. Miért volt e mozdulat? Mert ez a gigászi ember röstellt malmozni. Tétlenül ülni a félhomályban. Nosztalgiázni. Két gyermekének arcába belenézni. Jó szerelő lett. Aztán olyan szinten kezdett bele a hímzésbe meg a varrásba, mint a régi tűforgatók.

A hivatalosak, akik kiebrudalták a Magyar Állami Operaházból, még csak a fejüket sem csóválták. Talán még az is lehet: nem gondoltak semmire...Ők, a meghívottak. A kiválasztott azonban tovább lépdelt meredektől terhes útján. Nem lehetett meghajlítani, csak törni. Mások vagy önmaga által. Mesélik, kibírhatatlan volt. Művészi igénye már-már kozmikus. Mint József Attiláé, Adyé, Latinovitsé. És még sokaké (és bizony milyen keveseké) azok közül, akik kinőtték önmagukat, és arra készülődtek, hogy belenőjenek az univerzumba. Pedig egyikük sem volt *különb*. De Kosztolányival szólva: *különböző*.

Mint a leglehivatottabb interpretátorok, csak: szolgált. Az alkotót. A koreográfiát. Ahogy belépett az Operaház színpadára, mintha vezényszóra, gombóc szorongatott ezernyi torkot. *Hatalom* volt a kezében. S ez a hatalom, az Isten személyes jelenléte összedugásra készítette az írástudók megannyi fejét. Mint Spartacus függött a kereszten, emberi kínzattatású arcán extatikus fájdalom. De mi lesz, ha legördül a függöny? Szem előtt zajlott le a mindennapos föltámadás. Tenni kell valamit, mert minden darab *csak őróla szólt*. *Girej kán* volt vagy *Mandarin*, *Herceg* a Diótörőben, *Baltaváry* a Bihari nótájában, *Albert* a Gisselében, vagy *Simon* A rosszul őrzött lányban, vulkántűz perzselte meg a színpadot. A társak meg, a meghívottak, sohasem lehettek választottak, tehát vesszen a megszállott!

Ha akarta, ha nem, korpa közé keveredett, de fölfalni csak a rák volt képes. Igazgyöngyként a korpa közt is az maradt. De ki hallotta széles e hazában, hogy gyöngy maradhatott a valódi GYÖNGY? Markó Iván hívta meg végül, *Szamurájnak*. Győr jobban izzott, mint valaha. Aztán itt is vége lett. A választott keskeny kapu ajófélfái összenőttek.

*Koppány Zsolt laudációja Hegyesi Aranka balett-művész, koreográfus interpretációjában hangzott el.

Tarisznyája tömve volt, járhatta volna a világot, mint *Makarova, Alicia Markova, Danilova, Nureyev, Barisnyikov* vagy éppen *Margot Fonteyn*. De ő magyar volt. Kersztény magyar. Aki nem megy sehová. Aki belehal a hazába. Itthon azonban miért is ő lett volna az a bizonyos próféta? Meg aztán a rendszerváltás után azon monfordírozott, vajon meg tudja-e venni lakását kegyes államától...

Taníthatott volna idehaza is. A Balettintézetben. Művészetre, alázatra, tartásra, hitre. Nem kellett. Mert még fölmutatott volna valamit. Talán magát az oltáriszentséget?

És aggódott, mert fölbukkantak új kiválasztottak, a meghívottak viszont ott tolongtak még az asztal körül. Távoztak közben, és jöttek régi-újak, a módszer, a titokzatos kontinuum maradt. Nemes hagyománnyá érett, s növekszik tovább, mint a kiszabadult, ellenőrizhetetlen onkogének.

Ő pedig? 1997-ben rábízta magát az égiekre. Tudta, úgy is az van és lesz, amit leírtak valamikor az idők előtt. Most mosolyog. Arca árkaiban szétfut a derű. Hetvenkét éves. Él.

Koppány Zsolt
író, költő, esszéista

Életrajz

Füölöp Viktor (*1929. február 9. Budapest, +1997.július 13. Budapest) táncművész, balettmester. Nádasdi Ferenc, Harangozó Gyula, N. Taraszov, A.M. Messzerer tanítványa. 1938-tól az Operaház balett együttesének tagja, 1941-43: ösztöndíjas, 1943-tól szerződtetve. Az Operaház repertoár főszerepeit táncolja (*Diótörő, Hattyúk tava, Giselle, Párizs lángjai, Bahcsiszeráji szökőkút, Romeo, Gajane, Bihari nótája, Keszkenő, Coppélia, A fából faragott királyfi, A csodálatos Mandarin, Seherezáde*). 1956-tól balettmester és pedagógus is. 1981-84: a Györi Balettnél vendégszerepel. Kitüntetései: VIT-díj, Liszt Ferenc-díj (1960), Kossuth-díj (1962), érdemes művész (1968), kiváló művész (1971).

